

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ФИЛОСОФИЯ ЖӘНЕ СЯСАТТАНУ ФАКУЛЬТЕТІ

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN
AL-FARABI KAZAKH NATIONAL UNIVERSITY
FACULTY OF PHILOSOPHY AND POLITICAL SCIENCE

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ АЛЬ-ФАРАБИ
ФАКУЛЬТЕТ ФИЛОСОФИИ И ПОЛИТОЛОГИИ

ЖАС ҒАЛЫМДАР МЕН СТУДЕНТТЕРДІҢ
«ФАРАБИ ӘЛЕМІ» АТТЫ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ
КОНФЕРЕНЦИЯСЫНЫҢ МАТЕРИАЛДАРЫ
АЛМАТЫ, 8-11 СӘУІР 2014 ЖЫЛ

1 ТОМ

MATERIALS OF THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE
OF STUDENTS AND YOUNG SCIENTISTS "WORLD OF FARABI"
ALMATY, 8-11 APRIL 2014 YEAR
PART 1

МАТЕРИАЛЫ
МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНОЙ КОНФЕРЕНЦИИ
СТУДЕНТОВ И МОЛОДЫХ УЧЕНЫХ «ФАРАБИ ӘЛЕМІ»
АЛМАТЫ, 8-11 АПРЕЛЯ 2014 ГОДА
ТОМ 1

Джусипбекова Д.Е., Жаназарова З.Ж. ЦЕРЕБРАЛДЫ ПАРАЛИЧ АУРУЫНА ШАЛДЫҚҚАН МҮГЕДЕК БАЛАЛАРДЫҢ СӨЙЛЕУ ЖӘНЕ ЖАЗУ ФУНКЦИЯЛАРЫНА КОРРЕКЦИЯЛЫҚ ЖҰМЫСТАР ЖҮРГІЗУ	286
Еселбаева Д., Нұран Д.Н. ЖАЛҒЫЗБАСТЫ АНАЛАР ҚАЗІРГІ ҚОҒАМНЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕСІ РЕТІНДЕ	290
• ✓ Жарменова А.Қ., Шеденова Н. У. ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ СУИЦИД МӘСЕЛЕСІ ЖӘНЕ ОНЫҢ ГЕНДЕРЛІК АРАҚАТЫНАСЫ	294
Жумашева А.М., Жаназарова З.Ж. ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ ОРИЕНТАЦИЯ СТАРШЕКЛАССНИКОВ С НАРУШЕНИЯМИ СЛУХА	297
• ✓ Жауынбай Т.Л. Шеденова Н. У. ҚАЗАҚ ОТБАСЫНДАҒЫ ГЕНДЕРЛІК ТӘРБИЕНІҢ РӨЛІ	298
• ✓ Жолдасханова М.Б., Шеденова Н.У. ҚАЗІРГІ ҚАЗАҚСТАН ҚОҒАМЫНДАҒЫ ӘЙЕЛДЕРДІҢ РӨЛІ	300
Кемелбекова Ф.Р., Нурбекова Ж.А. ЗАМАНАУИ ҚОҒАМДАҒЫ ЖАСТАРДЫҢ ӘЛЕУМЕТТЕНУІ МЕН ҚАЙТА ӘЛЕУМЕТТЕНУІНІҢ КЛАССИКАЛЫҚ ЖӘНЕ ҚАЗІРГІ ЗАМАНҒЫ КОНЦЕПЦИЯЛАРЫ	303
Косжанова С.С., Чинасилова А.М. ҚАЗІРГІ КЕЗДЕГІ СТУДЕНТ ЖАСТАРДЫҢ КӘСІБИ БАҒДАРЛАНУЫ: ӘЛЕУМЕТТАНУ-БАСҚАРУШЫЛЫҚ АСПЕКТ	308
• ✓ Кыдырмоллаева Э.К., Шеденова Н.У. РОЛЬ ЖЕНЩИНЫ В НАУКЕ	312
Қағазшай Ә.Қ., Айдарбекова А.С. ТІЛДІК ҚҰНДЫЛЫҚ – ҚОҒАМДЫҚ-ӘЛЕУМЕТТІК ҚҰБЫЛЫС РЕТІНДЕ	316
• ✓ Қайырханова А. О., Шеденова Н. У. ГЕНДЕР ТҮСІНГІ ЖӘНЕ ГЕНДЕРЛІК ТЕНДІКТІҢ ҰЛТТЫҚ МЕХАНИЗМІ	320
Көшербай Ф., Абдикерова Г.О. ХАЛЫҚТЫҢ АЗ ҚАМТЫЛҒАН ЭТНИКАЛЫҚ ТОПТАРЫНДАҒЫ ЖАСӨСПІМДЕРДІҢ ӘЛЕУМЕТТІК СИПАТТАМАСЫ	323
Қалшабеков Н.С., Жанбиршина Н.Ж. ҚАЗАҚСТАН ЖАСТАРЫНЫҢ ДІНИ ДҮНИЕТАНЫМЫН САПАЛЫҚ ЖЕТІЛДІРУ	325
У Мырзабекова А.А., Шеденова Н.У. МОЖЕТ ЛИ СПОРТ БЫТЬ «МУЖСКИМ» И «ЖЕНСКИМ»?	330
Лисовская К., Маульшариф М. ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ГЕНДЕРНОЙ ПОЛИТИКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН	333
Сансызбаева А. ПРОБЛЕМЫ РЕГУЛИРОВАНИЯ ПРОЦЕССА УСЫНОВЛЕНИЯ ДЕТЕЙ В РК	335
Сияз Г.Н., Мамытқанов Д.Қ. ЕСТУ МҮШЕСІ БОЙЫНША МҮГЕДЕКТЕРМЕН ӘЛЕУМЕТТІК ЖҰМЫС	339
Төленбай А., Болысбаева С.М. ЖАС ОТБАСЫ МӘСЕЛЕСІ – МЕМЛЕКЕТ МӘСЕЛЕСІ	343

СЕКЦИЯ ОБЩЕЙ И ЭТНИЧЕСКОЙ ПЕДАГОГИКИ

Жусупова А., Кудайбергенова К., Елеуова Г. ИНТЕРНЕТ КАК МЕДИАСРЕДА И СРЕДА ОБИТАНИЯ МОЛОДЕЖИ	348
Литвинова М., Даукен М. ВЛИЯНИЕ ТЕЛЕВИДЕНИЯ НА ПОЛОВУЮ ИДЕНТИФИКАЦИЮ МОЛОДЕЖИ	350
Даутбаева Т. ВЛИЯНИЕ СОЦИАЛЬНЫХ СЕТЕЙ НА МОЛОДЕЖЬ	353
Гумерова А., Данике К., Серикова К. МЕСТО ВИРТУАЛЬНОГО ОБЩЕНИЯ В ЖИЗНИ МОЛОДЕЖИ	355
Төлеубаева Т.Т., Елеманова Э.У. ЖОҒАРЫ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНА КӘСІБИ БАҒДАР БЕРУ ҮРДІСІНДЕГІ ПЕДАГОГ-ПСИХОЛОГТЫҢ РӨЛІ	357

Қайырханова А. О.

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ

Әлеуметтік жұмыс бөлімінің 3 курс студенті

Ғылыми жетекшісі:

Әлеу.ғыл.докт, Әл-Фараби ат.ҚазҰУ профессоры

Шеденова Н. У.

ГЕНДЕР ТҮСІНІГІ ЖӘНЕ ГЕНДЕРЛІК ТЕНДІКТІҢ ҰЛТТЫҚ МЕХАНИЗМІ

Әйелдер мен ерлер арасындағы айырмашылық күрделі сипатқа ие. Қоғамда әйелдер мен ерлердің мәртебесі үнемі өзгеріп тұрады және бұл үрдіс сақталып қалады.

Теңсіздік теориясын зерттемес бұрын «гендер» ұғымына тоқталу қажет. Феминистік әдебиеттерде гендер ұғымының бірнеше концепциялары бар. Бұл гендерлік түсініктің, жалпы ұғымның кеш қалыптасуына байланысты болуы мүмкін. Олардың барлығының негізі жыныс (sex) пен гендер (gender) түсінігін ажыратудан басталады. Жыныс – бұл адамдардың анатомиялық-биологиялық ерекшеліктерін анықтайтын ұғым, яғни оның негізінде адамдарды еркек және әйел деп бөледі. Гендер – бұл өте күрделі әлеуметтік – мәдени құрылым, яғни қоғам қалыптастыратын еркектер мен әйелдер арасындағы ролдер, іс-әрекеттер, мінез-құлықтар, менталдық, сезімдік сипаттамалар.

Осы жүйенің шеңберінде гендер ұғымы еркектер мен әйелдер арасындағы тұлғаралық байланысты, отбасындағы өзара іс - әрекетті ғана емес, қоғамның негізгі құрылымдары салаларындағы олардың әлеуметтік қатынастарын анықтайтын әлеуметтік байланыстардың ұйымдасқан үлгісі болып табылады. Осылайша гендер басқа да әлеуметтік – демографиялық және мәдени сипаттамаларымен (нәсіл, тап, жас) қатар әлеуметтік жүйені құрайтын қоғамның әлеуметтік құрылымының негізгі өлшемдерінің бірі болып табылады.

Гендер әлеуметтенудің, еңбек бөлінісінің және қоғамда қалыптасқан белгілі бір мәдени нормалар, рольдер, стереотиптердің белгілі бір жүйесі арқылы қалыптасады. Қоғамда қабылданған гендерлік нормалар белгілі бір тұрғыда адамдардың биологиялық жынысына қарай психологиялық сапасын, мүмкіндіктерін, іс-әрекетін, мамандығын анықтайды. Гендер түсінігі зат немесе нәрсені емес, қатынастар мен процестердің комплексті қиылысуын көрсетеді.

Феминдік пен маскулиндік түсінігі гендер ұғымын зерттеу барысында кең қолданыла бастады. Гендер (gender) 1. Еркек пен әйелдің анатомиялық жынысына қарай бөлінуі. 2. Анатомиялық жынысына қарай әлеуметтік бөлу. Антропологтар, мысалы Маргарет Мид,(1) психологтар мен әлеуметтанушылар гендерді биологиялық емес, әлеуметтік деп көрсетіп, мәдениет пен тарихқа қатыстылығын дәлелдеді. Оның мәні, араласуы, көрінуі іштей және мәдениеттер арасында өзгереді. Тап, жас, нәсіл, этнос – сияқты әлеуметтік таптар гендердің көрінуі және тәжірибесі болып табылады. (Маргарет Мид. Культура и мир детства. М.1988г.С.54) Гендерлік теңдік – бұл әйелдер мен еркектер арасындағы ұқсастық пен айырмашылықтарға қоғамның тең беретін бағасы. Еркектер мен әйелдер арасындағы теңдіктің мәнін түсіну үшін ең алдымен мынадай екі құрылымның маңызы зор:

1. жыныстың әлеуметтік құрылымы (әйелдік және еркектік)
2. жыныстар арасындағы қарым – қатынас.

Саясат пен қоғамдық - саяси құрылым өмір жағдайын үйлестіруде басты орын алады. Осылайша екі жыныстың да мәртебесінің сақталуы мен өңделуіне жағдай жасайды. Гендерлік әділеттілік – бұл әйелдер мен еркектерге деген бірдей көзқарас, яғни олардың бірдей позицияны ұстауға кедергі келтіретін тарихи және әлеуметтік себептерді жоюға бағытталған арнайы шараларды жүзеге асыру.